Nationale Raad voor de Coöperatie

North Gate III
Koning Albert II-laan 16
1000 Brussel
www.nrc-cnc.be

Nationale Raad voor de Coöperatie

www.nrc-cnc.be

NRC Nieuwsbrief 14 - Trimestrieel januari 2012

Inhoud

- Woord van de voorzitter: Niet zomaar een coöperatief jaar ...
- Actualiteit: 2012
  - Evenementen ter gelegenheid van het Internationaal Jaar van de Coöperaties
  - Johan Vande Lanotte wordt minister van Economie
  - Seminarie 'Coöperaties in de zorgsector'
  - Febecoop:een interne communicatie actie geïnspireerd door 2012
- Cursiefje: Verontwaardigd
- Portret: Azimut: een coöperatie voor ondernemers die vooruit willen
- Spot on: - Zeven coöperatieve principes
  - Zij waren al erkend in de jaren 50
- Oproep aan onze lezers

Woord van de voorzitter

2012: Niet zomaar een coöperatief jaar ...

In december 2011 kreeg België een nieuwe federale regering, waarin minister Johan Vande Lanotte onder meer het departement Economie als bevoegdheid kreeg.

Vanuit die bevoegdheid is hij verantwoordelijk voor de samenstelling en de ondersteuning van de Nationale Raad voor de Coöperatie. Als voorzitter van de NRC houd ik er aan om hem, namens de Raad en de leden, te feliciteren met deze benoeming.

Inmiddels is het 2012. En dat is wel een heel bijzonder jaar voor de coöperatieve sector. Inderdaad, de Verenigde Naties riepen 2012 uit tot 'Internationaal Jaar van de Coöperatie'. Dit jaar beleven is een 'once in a lifetime experience'. Met beleven bedoelen we overigens niet alleen meemaken, maar ook mee vorm geven.

Er ontstaan nieuwe coöperatieve initiatieven in diverse sectoren: dienstverlening, handel, energievoorziening, ... Bestaande initiatieven herbronnen en passen zich aan aan een veranderende socio-economische context. Niet voor niets spreken we nu over een 'coöperatieve renaissance'.

Maar coöperaties leven niet op een eiland en zijn onderworpen aan politieke, economische, financiële en ecologische omgevingsfactoren. Sommige hebben er meer onder te lijden dan andere, niemand is er immuun voor. Maar dat mag ons niet verhinderen om vooruit te kijken en ... hard te blijven werken. Samen met de Verenigde Naties kunnen we zeggen: Coöperaties werken aan een betere wereld.

We weten allen dat dit niet gemakkelijk is, maar volgehouden inspanningen vraagt. Daar gaan we met zijn allen voor ... zeker in 2012.

Met coöperatieve groeten,

Matthieu Vanhove

Voorzitter

Actualiteit

Evenementen ter gelegenheid van het 'Internationaal Jaar van de Coöperaties'

U weet ongetwijfeld al dat 2012 door de Verenigde Naties uitgeroepen is tot 'Internationaal Jaar van de Coöperaties'. In dit kader staan in België verschillende evenementen en activiteiten op het programma:

- Coöperaties, speel uw troeven uit: de coöperatie Cera organiseert op 23 maart 2012 een studiedag in de Universiteitshallen in Leuven. In de voormiddag staat er een plenaire zitting met vooraanstaande sprekers op het programma, en in de namiddag zijn er thematische workshops en krijgen de aanwezigen uitgebreid de gelegenheid om te netwerken.

- European Cooperative Week: Cooperatives Europe, de Europese tak van de Internationale Coöperatieve Alliantie (ICA), organiseert van 23 tot 27 april een week vol activiteiten om het coöperatieve model te promoten.

Meer info op http://belgium.2012.coop

Johan Vande Lanotte wordt minister van Economie

Er was een politieke crisis van 540 dagen voor nodig, maar er is dan toch een nieuwe regering gevormd. Johan Vande Lanotte wordt minister van Economie en heeft in die functie nauwe banden met de NRC. Voorstelling:

Johan Vande Lanotte werd geboren in 1955. Hij studeerde politieke en sociale wetenschappen aan de universiteiten van Gent en Antwerpen, en daarna rechten in Gent en Brussel. In 1988 werd hij kabinetschef van Louis Tobback, zijn mentor. Op diens vraag trad Vande Lanotte in 1991 op als lijsttrekker voor de toenmalige SP in Oostende. Hij zetelde toen voor de eerste keer in de Kamer van volksvertegenwoordigers. In 1994 werd hij minister van Binnenlandse Zaken, maar na de korte ontsnapping van Dutroux in 1998 moest Vande Lanotte aftreden. Het volgende jaar werd hij echter opnieuw verkozen en vertrouwde de paars-groene regering hem het ministerschap van Begroting toe, een functie die hij ook bekleedde in de daaropvolgende paarse regering. In 2005 zei Vande Lanotte zijn ministerpost vaarwel om Steve Stevaert te vervangen aan het hoofd van de partij, maar na de verkiezingsnederlaag van de sp.a in 2007 gooide hij de handdoek in de ring. Van oktober 2010 tot januari 2011 belastte koning Albert II hem met de opdracht om de 7 partijen die toen rond de tafel zaten met elkaar te verzoenen. En nu is hij dus benoemd tot vicepremier en minister van Economie, Consumentenzaken en van Noordzee.

Seminarie 'Coöperaties in de zorgsector'

De zorg- en welzijnssector staat momenteel voor heel wat uitdagingen: de groeiende vraag tegenover de schaarse middelen en de behoefte aan een intense gebruikersparticipatie zetten de sector onder druk.

Het coöperatieve model kan soelaas brengen. Het bundelt de krachten en kan daardoor, bijvoorbeeld, schaalvoordelen afdwingen bij leveranciers. Of: partners delen hun vaste kosten voor administratie, ICT, logistiek of opleiding. Zo verminderen de uitgaven en houdt men meer middelen over voor zorg op maat. Bovendien kan het zogenaamde welwillend kapitaal van de gebruikers geactiveerd worden. Toch is de welzijnssector nog onvoldoende vertrouwd met coöperatief ondernemen als middel om innovatie en groei in de zorg- en welzijnssector te stimuleren. Nochtans kan deze soepele ondernemingsvorm marktwerking en commercialiteit indijken, zodat de zorg toegankelijk en kwaliteitsvol is. Gespreksstof te over dus voor het seminarie dat Copiloot (een samenwerkingsverband tussen Cera, Febecoop Adviesbureau, Hefboom en HIVA) organiseert op 17 januari 2011 in het Streekhuis Kasteel Tillegem-Tillegemstraat 81B in Brugge.

Febecoop:een interne communicatie actie geïnspireerd door 2012

Op 21 april 2012 organiseert Febecoop een seminarie over het coöperatief ondernemerschap voor de personeelsleden van de aangesloten ondernemingen. Doel: de kaderleden sensibiliseren, mobiliseren en federeren door ze informatie over de waarden en kenmerken van het coöperatieve ondernemerschap te geven en de coöperatieve dimensie van hun werkgever in de verf te zetten. Na een inleiding over het coöperatieve ondernemerschap als economische en sociale beweging en de uiteenzetting van een Canadese professor in marketing, volgens welke de coöperatieve waarden veel verleidelijkere en doorslaggevendere commerciële argumenten zijn dan men zou denken, zullen Belgische verantwoordelijken van de coöperatieve beweging deelnemen aan een rondetafel om van gedachten te wisselen over de concrete toepassing van deze principes op het leven van een onderneming.

Cursiefje

Verontwaardigd

De beurs, de banken, de beleggers... ze hebben geen gezicht. De ratingbureaus die oordelen over de solvabiliteit van landen evenmin. Onzichtbaar en ongrijpbaar zijn ze, maar invloed hebben ze wel. Op mensen. Dezelfde mensen die intussen op straat komen. Verontwaardigd en verontrust. Een gemeenschappelijk programma of compleet uitgeschreven alternatief hebben ze niet. Een gezicht evenmin. Toch voelen ze perfect aan dat het scheef draait en dat het anders moet. Daardoor zijn ze herkenbaar voor vele andere mensen: ze roepen iets op.

Dus krijgen ze toch nog een gezicht. Genoeg om ervoor te zorgen dat Time 'de demonstrant' presenteert als 'persoon van het jaar'. Zo'n onderscheiding houdt niet noodzakelijk een positief oordeel in. Kijk maar in de lijst van de afgelopen decennia. Het is eerder een signaal: het wijst op een markant fenomeen of persoon voor dit jaar, in dit tijdssegment.

Deze indignados, de verontwaardigden, de 'occupyers', zijn niet zomaar onder één noemer te vangen. Toch vermoed ik dat je er vrij zeker van kan zijn dat ze zich sterk zullen herkennen in de coöperatieve waarden. De verontwaardiging richt zich immers niet tegen de economie of tegen het ondernemen, wel tegen de harteloze, blinde en louter winstgedreven invulling daarvan. Het is een roep naar een andere economie en naar een andere aansturing daarvan.

Dat heeft ook Time goed begrepen. Overal ter wereld, zegt het magazine, klagen de mensen het traditionele leiderschap aan en de wispelturigheid van de instellingen. "Politici kijken niet verder dan de volgende verkiezingsslag en ze weigeren harde keuzes te maken."

Juist daar bieden coöperaties een ander perspectief. Ze kijken over generaties heen. Dat is niet letterlijk een van de zeven ICA-principes, maar het zit wel vervat in het beginsel: aandacht voor de gemeenschap. Zoals Milcobel het recent nog zei: "We hebben onze coöperatie niet geërfd van onze voorgangers, we hebben ze in leen van onze kinderen."

Voor de aarde geldt hetzelfde. Laten we hopen dat dit het kompas kan worden voor beleidsbeslissingen. Daarin zullen alvast veel meer mensen zich herkennen.

Relinde Baeten

Portret

Azimut: een coöperatie voor ondernemers die vooruit willen

Azimut is een coöperatie met sociaal oogmerk die mensen de mogelijkheid wil geven te ondernemen en zelf een baan te creëren. Een oplossing die steeds meer succes kent in de huidige economische context.

Azimut is gebaseerd op de Franse Coopératives d'Activités et d'Emploi® en stelt alles in het werk om kandidaat-ondernemers een veilige omgeving te bieden waarin ze kunnen leren over het opstarten en de werking van een onderneming.
Wie een idee voor een beroepsactiviteit wenst te realiseren kan bij Azimut terecht voor collectieve en/of individuele begeleiding bij elke stap in de ontwikkeling van het project: van de ontwikkeling van het concept tot de effectieve lancering van de kandidaat als zelfstandige. In een reeks vormingen en opleidingen krijgen toekomstige bedrijfsleiders zelfs de kans om hun idee in realistische omstandigheden te testen. En dat zonder enig risico, want alle boekhoudkundige, juridische, financiële en administratieve handelingen zijn in de coöperatie ondergebracht. Zo krijgen kandidaat-ondernemers een idee van de levensvatbaarheid van hun project, en lijden ze geen verlies als de resultaten tegenvallen. Op die manier zet Azimut jaarlijks bijna vijftig ondernemingen op het goede spoor.

Meer informatie op: www.azimut.cc

www.nrc-cnc.be

Spot On

Zeven coöperatieve principes

Coöperatief ondernemen gebeurt wereldwijd en vanuit gedeelde waarden. De Internationale Coöperatieve Alliantie friste in 1995 met een wereldwijde bevraging de principes op. In deze en de volgende NRC-nieuwsbrieven nemen we ze onder de loep.

Dit zijn de zeven principes:

- Vrijwillig en open lidmaatschap
- Democratische controle door de leden
- Economische participatie door de leden
- Autonomie en onafhankelijkheid
- Onderwijs, vorming en informatieverstrekking
- Coöperatie tussen coöperaties
- Aandacht voor de gemeenschap

In deze reeks bespreken we deze principes een voor een, weliswaar in een andere volgorde dan de ICA hanteert. Omdat de volgorde van de ICA-opsomming geen waardeoordeel inhoudt, denken we dat deze vrijheid geoorloofd is.

Autonomie en onafhankelijkheid

Coöperaties zijn organisaties die ontstaan vanuit het initiatief van hun leden. Ze organiseren zich als autonome, zelfredzame organisaties die gecontroleerd worden door hun leden. Dit betekent dat de leden de uiteindelijke controle van de coöperatie in handen houden. Een consequentie hiervan is dat de leden blijvend mee vorm geven aan hun coöperatie, vanuit een dynamisch standpunt.

Als coöperaties samenwerkingsverbanden aangaan met andere organisaties – inclusief met overheden – of als ze extern kapitaal aantrekken, dan respecteren ze twee voorwaarden:

- de democratische controle van de leden is gevrijwaard
- de coöperatieve autonomie is verzekerd.

Met andere woorden: een coöperatie staat op zichzelf en wordt gecontroleerd door de leden. Als een coöperatie in zee gaat met een ander bedrijf, met een gemeente, met een ngo, met een coöperatie, dan moet ook dat samenwerkingsverband controleerbaar zijn voor de leden. Dat houdt alvast een transparante communicatie in: de leden horen te weten waarmee hun coöperatie zich inlaat, hoe de afspraken zijn, wat eventuele risico's zijn, wat de bedoeling is van het samenwerkingsverband, enzovoort. De coöperatie moet ook binnen zo'n samenwerking haar autonomie behouden. Dat betekent dat ze niet afhankelijk is van eventuele andere partners en dat ze op zichzelf kan blijven bestaan.

In de volgende nieuwsbrief gaan we dieper in op de principes 'aandacht voor de gemeenschap' en 'vrijwillig en open lidmaatschap'.

Zij waren al erkend in de jaren 50

De Nationale Raad voor de Coöperatie snuisterde in zijn archieven en stelde vast dat heel wat florerende coöperaties al sinds de jaren 50 erkend zijn. Onder hen: de apotheekcoöperaties.

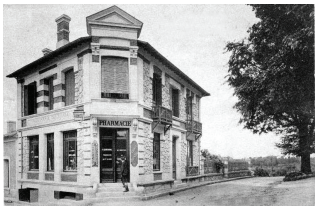

In een driedelige reeks zetten we ze in de schijnwerpers aan de hand van drie invalshoeken:

Hoe was het toen?; Mijlpalen en hindernissen tussen 1960 en 2011; Coöperatief op weg naar 2050.

In dit nummer: de periode 1960 – 2011

Wat voorafging: in het naoorlogse België verenigden de socialistische, de neutrale en even later ook de christelijke apotheken zich in OPHACO (de Vereniging der Coöperatieve Apotheken van België). Dit gemeenschappelijke front bleek geen overbodige luxe tegen de onophoudelijke aanvallen van o.m. APB (Algemeen Pharmaceutische Bond). De overkoepelende bond van zelfstandige apothekers zag met lede ogen aan hoe de coöperatieve apotheken gezamenlijk

aan gunstige voorwaarden geneesmiddelen inkopen en zo de 'kleine man' kunnen laten genieten van een korting via de coöperatieve ristorno (een deelname in de winst uitgekeerd in verhouding met de verrichtingen). In het vaktijdschrift Pharmaceutica werd dan ook regelmatig uitgehaald naar de 'bradeerpraktijken van de apotheekcoöperaties', zelfs naar de patiënt ("wiens bekommernissen zogenaamd van gemene en geldelijke aard waren") en dit in schril contrast met de zelfstandige apotheker ("een man van de kunst"). Het bleef evenwel niet bij scheldtirades. Op een aantal plaatsen werden er zelfs door de groothandel boycotacties opgezet om de geneesmiddelenbevoorrading naar de coöperatieve apotheken te blokkeren.

Naar aloud Belgisch consensusmodel werd evenwel in 1956 een vergelijk gesloten waarbij OPHACO er zich o.m. toe verbond om de ristorno jaarlijks in plaats van onmiddellijk uit te keren.
Begin jaren zestig diende zich een nieuwe uitdaging aan met de ondertekening van het Verdrag van Rome en de oprichting van de Europese Economische Gemeenschap. De uitdaging van de harmonisatie van de verschillende reglementeringen leidde in 1961 tot de oprichting van het Europees Verbond van sociale, coöperatieve en ziekenfondsapotheken die in 1988 zou omgedoopt worden tot Europese Unie van Sociale Apotheken. Zo speelde de Belgische coöperatieve apotheeksector van in den beginne een belangrijke rol in de verdediging van de coöperatieve waarden op Europees niveau.

Oproep aan onze lezers

Promoot het coöperatieve model door deze nieuwsbrief met andere lezers te delen! Geef hem door aan uw vrienden, collega's, klanten, ... en vraag hen om zich in te schrijven.

Dit kan bij claudio.valentino@economie.fgov.be

Colofon

Uitgever: Nationale Raad voor de Coöperatie
North Gate III
Albert II laan 16
1000 Brussel
www.nrc-cnc.be

Redactie: Relinde Baeten, Peter Bosmans, Lieve Jacobs, Matthieu Vanhove
Eindredactie: Greet Leynen
Opmaak: Raf Berckmans, Greet Leynen
Coördinatie: Gregory Kévers
Secretariaat: Claudio Valentino
Contact: muriel.vossen@economie.fgov.be

De Nationale Raad voor de Coöperatie

Naast de juridische rechtsvorm is de coöperatieve vennootschap het instrument voor een economie met een menselijk gezicht. Om deze idee te verdedigen werd in 1955 de Nationale Raad voor de Coöperatie opgericht. Doel: de coöperatieve idee verspreiden en het coöperatief ideaal in stand houden. De NRC verenigt meer dan 500 federaties en ondernemingen die begaan zijn met de fundamentele waarden van de coöperatieve beweging.